

מאדונות מדליקות נרות-שבת של צייר ישראלי הכובש את אספני אמריקה

החדר מספר 450 של מלון צ'לסי בשדרה השביעית בניו יורק לא נראה עוד כחדר-אורחים של מלון מפואר. הוא זרוע דליי-צבע, מיכחלים, בדי-צוור ו-סמרטוטים.

מזה כחודש הפך החדר לסטודיו של צייר ישראלי צעיר-העובד שם בקצב מטר-רה, יומם ולילה, כדי ליצור עוד ועוד תמונות — ולספק את הביקוש לעבודתו.

כך, בגיל 23, הפך יענקל גינצבורג, שעלה לארץ בגיל 12 מקאזסטאן הסובייטית כדי ללמוד ציור — לצייר הישראלי המבוקש ביותר בארצות-הברית. אספנים נודעים מציינים את תמונותיו בסרטי-טלוויזיה, בין גודלי-הציירים. רבנים פורמליים עורכים תערוכות של תמונותיו בבתי-הכנסת שלהם. מו"לים זריזים הפכו את ציוריו לגלויות מודפסות, הנשלחות ככרטיסי-ברכה. דיפלומאטים עורכים לכבודו מסיבות-קוקטייל. וסגן שר החקלאות האמריקאי, סמואלס, גאה בהיותו הפאטרן שלו באמריקה.

★ ★ ★

תמונה תמורת מזון

קלפני קצת למעלה משנה היה יענקל גינצבורג צייר כימט-אלמוני, שניבאו לו עתיד מזהיר — אך גם דרז-יסורים קשה עד שיגשים עתיד זה. באותה תקופה היה יענקל מוכן לחת ציור שלו במתנה לבעל-מסעדה, כדי שיוכל לאכול אצלו חינם, במשך חודש.

חובבי-אמנות יכלו אז לרכוש את יצירתו תוך במאות לירות בודדות. כיום משלמים עבור ציור אחד של יענקל אלפיים או שלושת אלפים דולאר, ויש ציורים שלו

שמחירים מגיע גם לחמשת אלפים דולאר. "הוא ממוסחר", אומרים עליו חבריו הציירים בארץ, "יענקל עלה על גל של אופנה, אך זאת אופנה חולפת". אבל טענה זאת אין בה כדי לסתור את סיפור-ההצלחה המדהים של צייר צעיר, שתוך שנה אחת הגיע למעמד בו מקנאים אמנים ותיקים.

★ ★ ★

מאדונה במיני

קולאגיים הציכעוניים של גינצבורג — הורעים כיתמי-צבע מבהיקים וסולמות צרים המרחפים בין מאדונות נוצריות ודיוקנאות של עצמו — כבשו את ליבם של אספני-תמונות זרים בעיקר. הישראליים סירבו להאמין למראה עיניהם כאשר חיירים עטו על תמונותיו, חטפו אותן כלחמניות טריות — בעוד המחירים שלו מאמירים והולכים מיום ליום.

כי חוץ השנה שחלפה מאז מלחמת-ששת-הימים הצליח גינצבורג לגבש לעצמו סיגנון מיוחד — שאולי לא דיבר לליבם של הישראלים אך הלהיב את דמיונם של זרים, בעת מיפגשם עם ישראל. הוא התחיל לצייר נושאי-יודאיקה אופייניים, כסיגנון של איקוניזם כנסייתיים מתקופת הרנסאנס.

"נולדתי נוצרי ואמי היתה נוצריה", סיפר גינצבורג. "כל ילדותי ראיתי מסביבי איקוניזם. כשהייתי בן 14 והתגיירתי, הלכתי לראשונה לבית-כנסת. חסרה לי שם ההרגשה שהייתה לי כשהייתי מבקר בכנסיות. נידמה היה לי שאני עומד רק בפרוודור ל-בית-האלוהים. הרגיה אותי העובדה שמקור מות התפילה של היהודים הם כלי-כך עלובים.

"כשהתחלתי מצייר, ציירת לי בתי-כנסת משלי. זה תפס אותי. חשתי שמה שחסר לנו בדת שלנו זה הפאר. הנושאים ה-

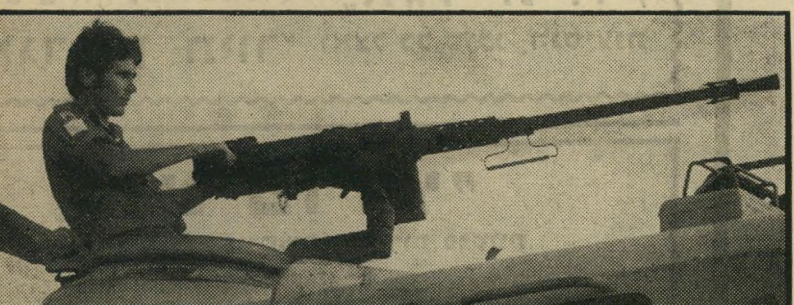
פורטנט של האמן

יענקל גינצבורג בעצמו — וכפי שהוא רואה מרבה לשבח את תמונותיו. "אני רוצה להיות בכל תמונה שלי, ולא רק בחתימה וביצירה."

כור תמונה ללקוח, מספר גינצבורג. "היום, כאשר אני מדפדף באלבום שלי ורואה את התמונות של ציורי שנמכרו, תוקפת אותי הרגשה נוראה: לקחתי את השנים הטובות ביותר של חיי — ונתתי אותן ב-

מצייר. אני לא חושב שצייר צריך להחבייש בכך שהוא מצליח ושהוא עושה כסף מ-יצירותיו. אתה מוכר תמונה ואז אתה יכול לקנות בד חדש, צבעים חדשים — ולצייר עוד ועוד. אם אתה מצייר תמונה והיא

אחריקה אילתה את יענקל

מכחול 0,5

מפריי-מכחולו הוענקו כמתנת-חטיבתו לאלוף הפיקוד, עוזי נרקיס, ולרמטכ"ל חיים בר-לב.

מתנה לכל מיני אנשים. "בכל תמונה אני נמצא בעצמי. כל מה שכואב לי אני מכניס בתמונות. גם את דמותי, ולפעמים זאת הרגשה נפלאה: אני עוצם את עיני ורואה את עצמי תלוי ב-הונג'קונג או באינו וילה בונצואלה, ואני מרגיש כאילו אני נימצא שם, כאילו אני מחולק בין כל התמונות בהן אני מופיע." גינצבורג אינו מתעלם מן העובדה ש-הצלחתו היא עניין של אופנה. "נכון", הוא אומר, "האספנים הגדולים אינם משלמים ביעד התמונות אלא ביעד השם. אתה צריך ליצור לעצמך שם. אבל יחד עם זה, התמונות שלך צריכות להיות טובות. הי חוכמה היא גם לדעת למכור את מה שאתה

יהודיים הם תמיד בעלי אחירה של דלות. "לעזאזל, אמרתי לעצמי, מי צריך את זה? בציור התלוי בביתו מחפש האדם קודש ושיכחה. וכך התחלתי להשתמש בצבע זהב גותי, להכניס בציורים מתח, אותו מתח שאדם מקבל שעה שהוא ניכנס בשערי כנסייה מפוארת. יצרתי בתמונותי דת יהודית חדשה — דת של פאר, של זוהר ושמחת-חיים."

בתמונותיו האחרונות התחיל גינצבורג ל-שלב קולאגיים של מאדונות נוצריות, אותן צייר כשהן מדליקות נרות-שבת או מבצעות פעולה יהודית אחרת. "מה יש?" אומר האמן, "מי אומר שהיידישע מאמע לא יכולה להיות מאדונה? אני רוצה לראות אותה כך, בסופו של דבר, מי היה הילד שנולד למאדונה הראשונה אם לא ישו היהודי?"

לפעמים נראות המאדונות של גינצבורג לבושות במיני. "אלו המאדונות של שנת '68 הוא מסביר, "המאדונה שלי היא בחורה פשוטה, בלי השכלה, זולה אבל יפה."

★ ★ ★

"שידברו!"

המאדונות המרחפות בין גווילי ספריית-התורה מדברות אל ליבם של נוצרים ויהודים כאחד. אך הן מסבירות רק בחלקה את הצלחתו של גינצבורג. הצלחה לא פחותה זוכים גם הקולאגיים שלו בהם מופיעה דמות עצמו. פעם חשבתי כי שיא הצלחה זה למ-

המאדונה קטע מקולאג' של גינצבורג המראה את המאדונה בדמות יידישע מאמע. המאדונה היהודיה היא דמות מושכת בציורי גינצבורג. גם אם לפעמים היא לובשת אצלו מיני-